

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 326/2024-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátska kancelária čipák & partners s. r. o., Vazovova 9/B, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-14C/220/2014 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-14C/220/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-14C/220/2014 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **4 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **582,14 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 27. mája 2024 v spojení s jej doplnením doručeným 17. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B2-14C/220/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Žiada o priznanie finančného zadost'učinenia 10 000 eur a náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. V napadnutom konaní, predmetom ktorého je určenie vlastníckeho práva, má sťažovateľ procesné postavenie žalovaného 2. Súdny spor začal v auguste 2014 doručením žaloby a návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ktoré súd nariadil uznesením z 20. augusta 2014. Po potvrdení uznesenia odvolacím súdom a vrátení spisu v decembri 2014 zostal okresný súd nečinný až do mája 2016, keď rozhodol o žiadosti žalobcov o oslobodenie od súdnych poplatkov a vyzval ich na zaplatenie súdneho poplatku. Odvolací súd v júni 2017 potvrdil uznesenie okresného súdu o nepriznaní oslobodenia a spis mu vrátil v júli 2017. Prvé pojednávanie nariadené na 7. marec 2018 súd zrušil zo zdravotných dôvodov žalobkyne (operácia). Ďalšie pojednávanie (nariadené na 28. september 2018) bolo odročené na neurčito na návrh strán pre účely mimosúdnych rokovaní. V apríli 2019 strany navrhli pokračovať v konaní. Súd v júli 2019 nariadil pojednávanie na 9. október 2019. Toto pojednávanie súd zrušil na žiadosť žalobcov z dôvodu vypovedania plnej moci a pre účely oslovenia Centra právnej pomoci. Aj ďalšie pojednávanie nariadené na 4. december 2019 súd zrušil a odročil na neurčito, keďže centrum ešte nerozhodlo o žiadosti žalobcov. Pojednávanie nariadené na 9. október 2020 súd odročil z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti žalobkyne. Pojednávania nariadené na 13. január 2021 a 26. marec 2021 boli zrušené z dôvodu zhoršujúcej sa pandemickej situácie. Pojednávanie nariadené na 21. jún 2021 bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaného 1. Aj ďalšie pojednávania (nariadené na 3. november 2021, 25. marec 2022, 1. júl 2022 a 23. november 2022) boli zrušené, resp. odročené za žiadosť žalobcov (zo zdravotných dôvodov). Dôvodom odročenia pojednávania nariadeného na 10. marec 2023 bolo vypovedanie plnej moci právnym zástupcom žalobcov. Aj pojednávania nariadené na 10. november 2023 a 21. február 2024 boli odročené z dôvodu na strane žalobcov (žľčnikový záchvat žalobkyne a prevzatie právneho zastúpenia novým právnym zástupcom). V apríli 2024 sťažovateľ doručil návrh na zrušenie neodkladného opatrenia, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté. Ostatné súdom nariadené pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť v júni 2024, bolo zrušené z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne do dôchodku.

III.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa sťažovateľa zo strany mestského súdu dochádza k nečinnosti a odobrovaniu správania žalobcov, ktorí v konaní vyvolávajú prietahy. Súdom nariadené pojednávania boli opakovane odročované z dôvodov na ich strane. Konajúci súd pritom neprihliada na skutočnosť, že svojím predchádzajúcim rozhodnutím uložil zákaz v podobe predbežného opatrenia obmedzujúci sťažovateľa vo výkone jeho ústavného práva vlastniť majetok. Zo strany žalobcov dochádza dlhodobo k obštrukciám a umelo vytváraným prietahom v konaní, keď bez relevantného dôvodu menia právnych zástupcov. Opakované zmeny právneho zástupcu tesne pred pojednávaním pritom nie sú dôvodom na opakované odročovanie. Ide o štandardne zložitú právnu vec, v ktorej dokazovanie takmer po desiatich rokoch trvania sporu ani len nezačalo. Sťažovateľ neprispel k celkovej dĺžke konania, dôvod zbytočných prietahov spočíva výlučne v nečinnosti a neefektívnom postupe konajúceho súdu a v odobrovaní obštrukčného konania žalobcov.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Z dôvodu, že v predmetnom spore nedošlo k meritórnemu prejednaniu veci, aktuálne nie je možné len zo samotnej žaloby určiť skutkovú a právnu zložitnosť sporu. Sťažovateľ však podľa názoru súdu prietahy nespôsobil. Nepochybne k celkovej dĺžke konania prispela svojím správaním žalobkyňa, ktorá vo väčšine nariadených pojednávanií požiadala o ich odročenie. Objektívne k stavu právnej neistoty prispieva aj skutočnosť, že zákonnej sudkyňi zanikla 31. mája 2024 funkcia sudkyne a predmetný spis bude pridelený novému zákonnému sudcovi. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti ponecháva na zvážení ústavnému súdu.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

7. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

8. Predmet napadnutého konania, ktorým je žaloba o určenie vlastníckeho práva, predstavuje štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto napadnuté konanie nemožno považovať za právne či skutkovo zložité. Zložitosť veci neindikuje ani doterajší priebeh napadnutého konania, v ktorom konajúce sudy doteraz nevykonali žiadne dokazovanie, na čo poukázal aj samotný mestský súd vo vyjadrení k sťažnosti. Dĺžka napadnutého konania preto nebola závislá od zložitosti prerokovávanej veci.

9. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania k zbytočným priesťahom. Na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že sťažovateľ v období takmer piatich rokov (od apríla 2019, keď po neúspešných mimosúdnych rokovaniach požiadal o pokračovanie v konaní a o nariadenie pojednávania, pozn.) neurgoval posun v konaní či rozhodnutie súdu, nepodal ani sťažnosť na priesťahy v konaní predsedovi súdu. Počas konania si teda dostatočne nehájil svoje práva [*vigilantibus iura* (obdobne III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)], o to zvlášť, ak bol riadne zastúpený osobou práva znalou – advokátom. Na uvedenú skutočnosť ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadostučinenia.

10. Pokiaľ ide o postup vo veci konajúcich súdov z hľadiska existencie zbytočných priesťahov v napadnutom konaní, okresný súd bol vo veci nečinný najmä v období po vrátení spisu odvolacím súdom v decembri 2014 až do mája 2016, keď rozhodol o žiadosti žalobcov o oslobodenie od súdnych poplatkov (17 mesiacov), a v období od vrátenia spisu odvolacím súdom v júli 2017 do marca 2018, keď sa malo uskutočniť pojednávanie (8 mesiacov). Ďalší postup súdu v konaní bol poznačený najmä jeho neefektívnou činnosťou, keď síce nariaďoval pojednávania, tie však boli prevažne na žiadosť žalobcov odročované bez vecného prejednanja veci.

11. Ústavný súd konštatuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

12. Ústavný súd poukazuje najmä na mechanické odročovanie nariadených pojednávanií na návrh žalobcov, keď súd každej ich žiadosti o odročenie pojednávania vyhovel a automaticky pojednávanie odročil. Súd na žiadosť žalobcov odročil celkovo 11 pojednávanií, čo indikuje zjavné zneužitie práva zo strany žalobcov, ktorého dôsledkom je vznik priesťahov v konaní. Aj keď žalobkyňa nesúhlasila s prejednaním veci v jej neprítomnosti a deklarovala, že chce byť v konaní vypočutá, k jej výsluchu napokon nedošlo, keďže jediné pojednávanie, na ktoré sa dostavila, súd odročil na jej žiadosť z dôvodu vypovedania plnej moci jej právnym zástupcom. Súd svojou pasivitou a tolerovaním obštrukčného správania žalobcov spôsobil stav desať rokov trvajúceho konania, v ktorom po podaní žaloby rozhodoval len o parciálnych, resp. procesných otázkach (o predbežnom opatrení a o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov), bez vecného prejednanja žaloby na pojednávaní (strany sporu neboli v konaní ani len vypočuté a vo veci nebolo vykonané žiadne dokazovanie). Pre objektivitu treba povedať, že vec sa opakovane nachádzala aj na odvolacom súde (celkovo 1 rok a 3 mesiace) z dôvodu stranami podaných odvolaní (proti nariadeniu predbežného opatrenia a nepriznaniu oslobodenia od súdnych

poplatkov), za čo okresný súd nenesie zodpovednosť. Od septembra 2018 do apríla 2019 súd nekonal z dôvodu zhodného návrhu strán na mimosúdne riešenie sporu.

13. Vo vzťahu k obrane mestského súdu, ktorý poukázal na celkovú nepriaznivú personálnu situáciu na súde (odchod zákonnej sudkyne do dôchodku), ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezavazujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). V súvislosti s poukazom súdu na správanie žalobkyne v konaní a jej opakované žiadosti o odročenie nariadených pojednávaní ústavný súd dáva do pozornosti mestského súdu čl. 5 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý umožňuje sankcionovať procesné úkony strán, ktoré vedú k nedôvodným prietahom v konaní, s následkom ich odmietnutia. K vzniku prietahov v napadnutom konaní tak došlo výlučne v dôsledku postupu konajúceho súdu, a to aj tolerovaním obštrukčného správania žalobcov.

14. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

15. Osobitne k sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že v súlade s judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ak teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva sťažovateľa nielen na včasnú súdnu ochranu, ale zasiahlo sa už aj do samotnej podstaty práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 268/2012).

16. Aplikujúc uvedené právne závery na prípad sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že stav, keď v napadnutom konaní, ktoré prebieha 10 rokov, súd doteraz meritórne nerozhodol, dokonca ani nepristúpil k vykonaniu dokazovania, berúc do úvahy význam prejednáwanej veci pre sťažovateľa, ktorý je takmer počas celej doby trvania konania obmedzený vo výkone svojho vlastníckeho práva nariadeným predbežným opatrením, je nezlučiteľný s požiadavkami vyplývajúcimi z podstaty základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Extrémne dlhé súdne konanie totiž vo svojej podstate možno kvalifikovať vo vzťahu k sťažovateľovi ako odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Ústavný súd preto zároveň vyslovil aj porušenie práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu) a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza. Ústavný súd na tomto mieste dáva do pozornosti mestského súdu ustanovenia § 183 a § 184 CSP, v zmysle ktorých je možné

pojednávane odročiť len z dôležitých dôvodov a na konkrétny termín. Podľa právnej úpravy CSP je teda odročovanie pojednávani na neurčito zo zákona prakticky vylúčené.

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie 10 000 eur, ktoré je kompenzáciou ujmy spôsobenej obmedzením vlastníckeho práva a právnou neistotou, ktorá je v príčinnej súvislosti s postupom súdu ako orgánu ochrany práva.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). S poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a na zistenú nečinnosť a konštatovanú neefektívnu činnosť mestského súdu, berúc do úvahy aj pasivitu sťažovateľa v konaní, ktorá neindikovala stav jeho právnej neistoty, bolo podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 4 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nárok na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľ vyčíslil v sume 582,14 eur.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 856,75 eur. Keďže sťažovateľom uplatnená suma trov neprekračuje sumu vypočítanú podľa vyhlášky, ústavný súd mu priznal trovy v ním uplatnenej sume.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2024

Robert Šorl
predseda senátu